

Wiesława Dąbala

IFiS PAN

E-mail: w.dabala@onet.pl

Estymacja wybranych parametrów populacji z zastosowaniem metod „SCRAMBLED RESPONSE” i „BLOCK TOTAL RESPONSE” dla pytań drażliwych

Zaprezentowane metody stanowią efekt poszukiwań nowych rozwiązań oszacowań „prawdziwych” odpowiedzi w pytaniach drażliwych. Są też przykładem stopniowego odchodzenia zarówno od metod ulosowania odpowiedzi wymuszających stosowanie kłopotliwych niekiedy „mechanizmów losujących”, jak i od uzyskiwania bezpośredniej odpowiedzi na pytania drażliwe tylko od części osób z próby.

W metodzie „scrambled response” każdy z respondentów, wybranych do próby z populacji skończonej, podaje ankieterowi odpowiedź y_i , gdzie $y_i = x_i s_i$, zaś x_i jest odpowiedzią i -tego respondenta na pytanie drażliwe zadane wprost ($i = 1, 2, \dots, n$, n — liczebność próby ogółem). Losowe wartości s_i ujawniane są tylko respondentowi. Znany jest natomiast rozkład s_i oraz ich średnia arytmetyczna i wariancja.

W metodzie „block total response” próba z populacji skończonej o liczebności n dzielona jest na c równolicznych części ($c = 1, 2, \dots, \nu$), gdzie: ν — ogółem liczba pytań ($\nu \geq 3$). Dla każdej części próby c ustalane są bloki pytań obejmujące pytanie drażliwe ($p = 1$) oraz po jednym, za każdym razem innym, pytaniu p , $p = 2, \dots, \nu$. Ostatniej części próby $c = \nu$ zadawany jest blok obejmujący wszystkie pytania p . Respondent podaje ankieterowi sumę odpowiedzi w pytaniu drażliwym i w pytaniu (pytaniach) dodatkowym w danym bloku pytań. Istnieje także wariant metody dla trzech pytań w bloku.

Obie metody pozwalają na estymację średniej arytmetycznej odpowiedzi na pytanie drażliwe oraz na oszacowanie wariancji.

Literatura

- [1] B. H. Eichhorn, L. S. Hayre, *Scrambled randomized-response methods for obtaining sensitive quantitative data*, Journal of Statistical Planning and Inference 7 (1983), 307–316.
- [2] A. Chaudhuri, T.C. Christofides, C.R. Rao (red.), *Data Gathering, Analysis and Protection of Privacy Through Randomized Response Techniques: Qualitative and Quantitative Human Traits*, Handbook of Statistics 34, Elsevier, North Holland, 2016.
- [3] D. Raghavarao, W.T. Federer, *Block total response as an alternative to the randomized response method in surveys*, Paper No. BU-490-M in the Biometrics Unit Mimeo series, Cornell University, Ithaca, NY.